

Zadání učiva ze zeměpisu pro 7. A (na 31. 3. až 7. 4. 2020)

Posílám dva pracovní listy – **povrch Asie** a **vodstvo Asie**. Pokud můžete, vytiskněte si je, pak je vyplňte – vyznačte nížiny (zeleně), pouště (žlutě), pohoří (hnědě), jezera a řeky (modře). Popište nebo si jména očísľujte a do mapky pište jen příslušná čísla. Pokud nemáte k dispozici žádný atlas, zkuste použít internet – např. Altaj:

mapy.cz/zakladni?x=93.1028786&y=48.0498401&z=3&source=osm&id=139660949

Pokud si listy nemůžete vytisknout, opište si názvy do sešitu. Pak si vyhledávejte v atlase – pokud žádný nemáte, zkuste použít internet.

Dále máte u obou témat doplněnou textovou část a přidal jsem vám i pár odkazů na dokumenty i jeden film (ten má 2x 50 minut, tak jen když budete mít čas nebo chuť podívat se na nějakou katastrofu ☺). Textovou část (nemůžete-li si vytisknout) zapište do sešitů (bez odkazů na videa).

Zde najdete (v části Asie) procvičování (hory a řeky): www.umimefakta.cz/zemepis#exercise40

Asie – povrch

Pohoří:

Ural	Tibetská plošina
Kavkaz	Středosibiřská plošina
Pamír	Kamčatka – sopka
Ťan-šan	<i>Ključevskaja</i>
Himálaj (<i>Mt. Everest 8 848 m n. m.</i>)	

Nížiny:

Turanská nížina	Velká čínská nížina
Západosibiřská rovina	Indoganžská nížina
Severosibiřská nížina	Mezopotámská nížina

Pouště:

Nafúd	Kyzylkum
Dahná	Taklamakan
Karakum	Gobi

Povrch

- spíše **rovinaté oblasti** – území byla zarovnána exogenními silami – působily velmi dlouho (již od prvohor)
- třetihory – **Alpsko-Himalájské vrásnění** – došlo k vyvrásnění rozsáhlých a velmi vysokých pohoří
- **pohyb litosférických desek** – oblasti s častými sopkami * (učebnice – mapka na str. 38) zemětřeseními (např. Japonsko – téměř denně), a tsunami
- **horské ledovce** – Fedčenkův v Pamíru je nejdelší (72 km) horský ledovec na světě
- **pevninský ledovec** – dnes jen pozůstatek po době ledové – Severní Země

* Dvoudílné drama o sopce Krakatoa: prehrajto.cz/hledej/Po-sledn%C3%AD%20dny%20sopky%20Krakatoa?cc=lsux616r

Povrch v číslech (není potřeba si pamatovat), zajímavosti

- průměrná nadmořská výška Asie je 960 m
- nejvyšší bod – **Mount Everest** (8 848 m n. m., ročně se posune o 27 mm k SV a vzroste o 3–5 mm)
nepálské jméno: *Sagarmátha* (= Tvář nebes)
tibetské jméno: *Džomolangma* (= Matka světa)
video: www.televizeznam.cz/video/slavnedny/den-kdy-byl-dobyt-mount-everest-29-kveten-151242
- nejnížší bod – **Mrtvé moře** (–420 m) je proláklina, video (5:30 až 10:30): www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1185966822-na-cestech/207562260120030-na-cestech-po-jiznim-izraeli
- **Mariánský příkop** – nejnížší bod pod hladinou (–10 994 m), video: www.televizeznam.cz/video/slavnedny/den-kdy-clovek-dosahl-nejhlubsiho-mista-v-oceanu-23-leden-152512

Asie – vodstvo

Řeky:

Ob	Mekong
Jenisej	Ganga
Lena	Indus
Amur	Eufkrat
Chuang-Che (Žlutá řeka)	Tigris
Jang c'ťiang	Syrdarja a Amudarja

Jezera:

Kaspické moře (slané jezero, největší na světě)
Aralské
Balchaš (Balkaš)
Bajkal (nejhlubší na světě)
Van (bezodtoké jezero, téměř bez života)
Mrtvé moře (nejhlubší proláklina, -420 m)

Řeky

- říční síť je silně závislá na **podnebí a reliéfu**
- **hustá říční síť** → odvádí vodu do všech 4 oceánů:
 - nejméně do Atlantického (i do Indického)
 - nejvíce do Tichého a Severního ledového
- více než 40 % povrchu tvoří **bezodtoké oblasti** (v učebnici mapka na str. 40) – především v pouštích, suchých oblastech jsou častá tzv. *vádí* = suchá řečiště, naplněná vodou jen při občasných deštích – např. Saudská Arábie, Mongolsko
- **sibiřské veletoky** – Lena, Jenisej, Ob – mají nejvíce vody na jaře (deště + tání sněhu), dolní toky jsou v té době ještě zamrzlé – voda se rozlévá do krajiny (rozsáhlé bažiny)
- **monzunové řeky** – Ganga, Brahmaputra, Mekong – nejvíce vody v době letních monzunů
- největší hydroelektrárna – Tři soutěsky – na řece Jang c'ťiang, video: www.televizeznam.cz/video/slavedny/den-kdy-v-cine-zacala-stavba-prehrady-tri-soutesky-14-prosinec-152122

Jezera

- největší na světě – **Kaspické moře** – původně bylo skutečně mořem, vzniklo odříznutím (v době Alpinsko-Himalájského vrásnění) při vzniku pohoří Kavkaz, hodně slané jezero
- nejstarší a nejhlubší (1 642 m) na světě – **Bajkal** – vzniklo zatopením hluboké prolákliny, video ve slovenštině: www.youtube.com/watch?v=t41B2fesXa8
- nejslanější a nejnižší položené místo na světě – **Mrtvé moře** – přítokem je řeka Jordán, výpar je však vyšší než přítok – jezero vysychá (připravuje se kanál pro přívod vody z Rudého moře)
- **Aralské jezero** – kdysi 2. největší jezero světa, oba přítoky (Syrdarja, Amudarja) odvodněny na zavlažování, v okolí jen poušť (Kyzylkum, Karakum) – došlo ke zmenšení přibližně na 1/3, následkem je ekologická katastrofa – v jezeře vzrostla salinita (slanost) a zanikl život, v okolí došlo k zasolení půdy!
Jak postupovalo zmenšování: ifenomen.cz/zajimavosti/fotogalerie-jak-vysycha-aralske-jezero (foto + video v AJ)
- **jezero Balchaš** – z půlky sladké, z půlky slané, uprostřed brakická voda (míchá se sladká a slaná)